

УДК 334.75

Братуга О.Г.
*кандидат економічних наук, доцент,
докторант кафедри
економіки промисловості та організації виробництва
Українського державного хіміко-технологічного університету*

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ КОНЦЕПЦІЇ ОБ'ЄДНАНЬ ПІДПРИЄМСТВ

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена визначенню наукової цінності концепції об'єднань підприємств. Зазначена концепція є однією з трьох альтернативних, у межах яких досліджується проблема процесів утворення нових та широкої диференціації форм організаційних господарських структур в умовах сучасної економіки. Стосовно господарюючих організаційних структур, то нині в економічній науці отримано однозначні кінцеві результати на рівні емпіричного дослідження у формі наукового факту. Водночас на рівні теоретичного дослідження стосовно цих явищ відповідна форма наукового знання не набула завершеної форми, а саме розвинутої теорії, а має лише концептуальний характер. Проведено теоретичний аналіз сукупності положень зазначеної концепції з точки зору дослідження відповідного явища як предмета, процесу, а також у відносинах із зовнішнім середовищем.

Ключові слова: наукова концепція, описова наукова теорія, розвинута наукова теорія, організаційні господарські структури, об'єднання підприємств.

АННОТАЦИЯ

Статья посвящена определению научной ценности концепции объединения предприятий. Эта концепция принадлежит к одной из трех альтернативных, в составе которых исследуется проблема процессов создания новых и широкой дифференциации форм организационных хозяйственных структур в условиях современной экономики. Относительно хозяйствующих организационных структур, то сейчас в экономической науке получены однозначные конечные результаты на уровне эмпирического исследования в форме научного факта. В то же время на уровне теоретического исследования относительно этих явлений форма научного знания еще не достигла завершенной формы, а именно развитой теории, а имеет всего лишь концептуальный характер. Проведен теоретический анализ совокупности положений указанной концепции с точки зрения исследования соответствующего явления как предмета, процесса, а также в отношении с внешней средой.

Ключевые слова: научная концепция, описательная научная теория, развитая научная теория, организационные хозяйственные структуры, объединения предприятий.

ANNOTATION

The article is devoted to the definition of the scientific value of the concept of union of enterprises. This concept belongs to one of the three alternative ones, which research the problem of the processes of creating new and wide differentiation of forms of organizational business structures in the conditions of the modern economy. Now, in Economic Science, as for business organizational structures, unambiguous final results have been already received at the level of empirical research in the form of a scientific fact. At the same time, at the level of theoretical research in relation to these phenomena, the corresponding form of scientific knowledge did not come to a complete form that is a developed theory and it is only conceptual in nature. A theoretical analysis was carried out of the totality of the provisions of this concept from the standpoint of investigating the corresponding phenomenon as an object, process, and also in relation to the external environment.

Key words: scientific concept, descriptive scientific theory, developed scientific theory, organizational business structures, union of enterprises.

Постановка проблеми. Для сучасного історичного етапу еволюції економічної сфери буття, що охоплює минуле та початок ХХІ сторіччя, характерний процес виникнення нових та широкої диференціації видів суб'єктів господарювання. Зокрема, в науковій економічній літературі виділяють такі нові організаційні господарські структури, як, зокрема, корпорація, трест, концерн, транснаціональна корпорація, холдинг, фінансово-промислова та промислово-фінансова групи, картель, синдикат, пул, консорціум, кластер, стратегічний альянс, віртуальна корпорація. Більшість як закордонних, так і вітчизняних науковців однастижна в оцінюванні об'єктивного існування конкретних форм відповідних економічних явищ, проте щодо визначення їх сутності та змісту, виражених системно у формі як видо-вих, так і родових понять, їх позиції принципово різняться. На підставі цього можна зробити висновок, що стосовно господарюючих організаційних структур нині в економічній науці отримані однозначні кінцеві результати на рівні емпіричного дослідження у формі наукового факту. Водночас на рівні теоретичного дослідження стосовно цих явищ відповідна форма наукового знання не набула завершеної форми, а саме розвинутої теорії, а має лише концептуальний характер, тобто сукупності альтернативних наукових гіпотез. Зокрема, можна виділити такі основні теоретичні концепції сучасних господарюючих організаційних структур: інтегровані корпоративні структури, інтегровані підприємницькі структури, об'єднання підприємств. За таких обставин виникає нагальна потреба проведення теоретичного аналізу відповідних положень окремо кожної із зазначених концепцій щодо оцінювання як повноти, так й істинності наукового знання, отриманого їх розробниками. Об'єктом статті є концепція об'єднань підприємств, у межах якої науковці поставили та спробували теоретично розв'язати проблему появи нових організаційних господарських структур у сучасній економіці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До провідних розробників концепції об'єднань підприємств як з точки зору масштабу, так з точки зору глибини дослідження проблеми виникнення нових господарюючих структур можна віднести Л.М. Чепурду, О.О. Гиля, І.Т. Єгорову, Б. Гаррета, П. Дюссожа, Л.М. Ганущак-Єфименко. Акценти у вивченні зазначеної проблеми були розставлені на такі питання, як розкриття сутності окремих конкретних

видових форм нових наявних господарських структур, а також їх класифікації; встановлення процесів, які забезпечують виникнення відповідних структур; визначення на більш високому рівні абстрагування категорії явища, до обсягу якої категорії конкретних форм згаданих структур можна включити. Таким чином, можна констатувати, що дослідження авторами концепції здійснювалося в межах лише першої рефлексії, а отже, є методологічно неповним.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. За вищезазначених обставин немає достатніх підстав вважати, що сукупність положень концепції об'єднань підприємств досягли рівня та форми теоретичного наукового знання, що ставить під сумнів їх онтологічну, аксіологічну та праксеологічну цінність. Оцінка якості напрацьованих у межах згаданої концепції відповідних знань, а отже, встановлення їх наукової природи й істинності, зокрема порівняно з альтернативними концепціями, потребує проведення дослідження на рівні другої рефлексії.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є встановлення за результатами проведеного теоретичного аналізу наявності у змісті сукупності положень концепції об'єднань підприємств нових елементів наукового знання, отриманих її розробниками, а також виявлення допущених ними методологічних та онтологічних хиб і логічних помилок. Згідно із загально визначеними методологічними вимогами до проведення теоретичного дослідження отриманих наукових результатів у межах зазначених концепцій оцінювалися з точки зору визначення буття явища як предмета, тобто певної економічної субстанції, а саме її сутності та змісту, а також форми її прояву; процесу, тобто обставин його виникнення та механізму функціонування; відносин із зовнішнім середовищем, тобто його місця у системі більш високого рівня. При цьому використано такі засоби проведення наукового дослідження, як порівняльний аналіз, історичний аналіз, факторний, системний аналіз та категоріальний аналіз, а також узагальнення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз наукових джерел [1–7] дає змогу таким чином систематизувати основні теоретичні положення концепції інтегрованих корпоративних структур, які розкривають поняття зазначеного економічного явища.

1) Щодо відповідного явища як предмета об'єднання підприємств визначено як певний вид господарської організації, діяльність якої спрямована на забезпечення належного рівня конкурентоспроможності її учасників; сфера застосування видових форм об'єднання підприємств охоплює весь сучасний економічний простір; формоутворюючим елементом об'єднання підприємств виступає група окремих підприємств; мотиви діяльності об'єднання підприємств зумовлені наявністю подібних цілей у її учасників; форми прояву об'єднання підприємств є неоднорідними та різноманітними; функції

та компетенції об'єднання підприємств закріплюються в різних типах правових документів залежно від особливостей видової форми зазначеної організаційної структури.

2) Щодо відповідного явища як процесу об'єднання підприємств як явище економічної сфери буття з'явилося на нинішньому історичному етапі її еволюції, де відносини економічної взаємодії між підприємствами у формі конкуренції доповнилися такою альтернативною формою, як співробітництво між ними; обставини, які зумовили появу об'єднання підприємств пов'язані з глобалізацією усього економічного простору, кардинальним скороченням життєвого циклу економічних інновацій, а також інтенсифікацією процесу їх поширення, загостренням конкурентної боротьби між підприємствами, що набула нової якості як гіперконкуренція, а також привело до розширення форм конкурентної боротьби, зокрема індивідуальна форма була доповнена груповою (колективною) дією кількох видів загальноеволюційного процесу відтворення суспільного виробництва, зокрема кооперування й інтеграції, що в цьому разі здійснюється на мікроекономічному рівні, економічною доцільністю кооперування їх господарської діяльності окремо у виробничій або інноваційній, або комерційній сферах, або усіх разом, внутрішнім типом господарського механізму, що забезпечує утворення та функціонування об'єднання підприємств (визначається неоднозначно: це як ієрархічний, як ринковий, як координаційний механізми).

3) Щодо відповідного явища як відносин із зовнішнім середовищем економічне буття сучасного підприємства, а також об'єднання підприємств, які утворюються суб'єктами господарювання, реалізується лише в підприємницькому типі їх господарської діяльності; значний інституціональний вплив на процеси утворення та функціонування об'єднань підприємств здійснюється з боку держави; групова форма ведення конкурентної боротьби визначається як домінуюча порівняно з індивідуальною; зміна просторових форм ведення конкурентної боротьби (з локальних детермінованих на глобальну), а також розширення засобів здійснення конкуренції між підприємствами (до цінових і нецінових додалися ще й організаційні); комплексний характер господарського механізму, що забезпечує функціонування об'єднань підприємств у зовнішньому середовищі, до складу якого входять як ринковий, так і ієрархічний механізми.

Слід відзначити, що хоча порівняно з іншими альтернативними концепціями організаційних структур підприємництва концепція об'єднань підприємств є більш змістовною та систематизованою, проте у визначенні відповідного явища як предмета для неї характерні суперечливі тлумачення різними авторами сутності об'єднання підприємств як загального поняття, окремих видових форм як одиничних понять, а також класифікації останніх.

У концепції об'єднань підприємств наявні два варіанти (вітчизняний і закордонний). Їх порівняльний аналіз дає підстави стверджувати, що вони відрізняються не тільки у засадних термінах, які визначають назву цієї концепції, але й у визначенні сутності поняття відповідного явища. Дефініції загального поняття явища залежно від вітчизняного та закордонного варіантів презентації концепції об'єднань підприємств представлені в табл. 1.

На підставі проведеного категоріального аналізу можна стверджувати, що для обох варіантів дефініції характерне хибне визначення загальних ознак поняття явища. У першому з них об'єднання підприємств тлумачиться як видова форма господарської організації. Таким чином, автори виділяють дві загальні ознаки явища, для першої з яких (господарська) використовується абстрактне поняття, що визначає економічну природу цього явища, а для другої (організація) – конкретне поняття, що ідентифікує його як систему цілісного типу. З першим положенням можна погодитися, тому що існування об'єднання підприємств як елемента економічної сфери буття на сучасному історичному етапі її еволюції є доведеним науковим фактом. Положення щодо другої загальної ознаки слід визнати хибним, тому що воно суперечить як меті утворення об'єднання підприємств, так і одній з його основних рис, зокрема тому, що цій організаційній структурі притаманний добровільний характер формування. Крім того, зміст поняття відповідної загальної ознаки логічним чином не узгоджується з положеннями стосовно окремих істотних ознак, представлених у цій дефініції, зокрема щодо того, що ця організаційна структура створюється для координації діяльності її учасників, які при цьому зберігають статус підприємств. Таким чином, ця загальна ознака разом із метою утворення, а також згаданою вище основною рисою об'єднання підприємств свідчить на користь того, що відповідна організаційна структура належить до систем сумативного типу. Положення щодо інших істотних ознак, які деталізують окремі види господарської діяльності підприємств-учасників, що є об'єктом координації на основі об'єднання підприємств, слід вважати зайвими, тобто такими, які не забезпечують виокремлення відповідної організаційної структури як специфічного явища.

У закордонному варіанті концепції для позначення відповідного явища на загальному рівні використовується як базовий термін «стратегічний альянс», або «альянс». Результати порівняльного

та категоріального аналізу дефініції поняття цього явища дають підстави стверджувати, що відповідні визначення відрізняються як за змістом, так і за складом загальних та істотних ознак. У другому варіанті дефініції відповідна організаційна структура тлумачиться як тимчасове об'єднання підприємств. Таким чином, у визначенні поняття «стратегічний альянс» авторами виділяється лише одна загальна ознака, а саме відповідна організаційна структура є видовою формою поняття більш високого рівня загальності – об'єднання підприємств. Як основна істотна ознака визначається тимчасовий характер існування відповідної організаційної структури. Водночас із контексту інших істотних ознак, представлених у дефініції, видно, що учасники відповідної організаційної структури зберігають статус самостійного незалежного господарюючого суб'єкта. На підставі цих положень можна зробити висновок, що тимчасове об'єднання підприємств належить до систем сумативного типу. Водночас слід зазначити, що автори у своєму варіанті концепції не розширили власні дослідження щодо вивчення відповідної проблеми на більш загальному рівні, тобто у визначенні загального щодо одиничного поняття «тимчасове об'єднання підприємств» поняття «об'єднання підприємств» та класифікації його видових форм. Водночас можна обґрунтовано стверджувати, що вони лише формально відокремили поняття «тимчасове об'єднання підприємств» від поняття «підприємство». Якщо у цьому напрямі продовжити думку авторів, то можна сказати, що поняття «об'єднання підприємств» у свій обсяг має включати усі видові форми організаційних структур підприємництва, серед яких необхідно виділяти два типи, а саме постійні та тимчасові об'єднання підприємств. Сутнісна відмінність між ними полягає в тому, що перші належать до систем цілісного типу, а інші – сумативного. Але одне й те ж поняття явища «об'єднання підприємств» не може бути зумовлене різними видами процесу відтворення суспільного виробництва, а саме в першому випадку – процесом інтеграції, в другому – об'єднання. Таким чином, можна стверджувати, що поняття явища в межах зазначеної концепції не досліджено повністю, тобто як предмет, процес і відносини із зовнішнім середовищем. Отже, за таких обставин поняття «об'єднання підприємств» втрачає свій смисл і не відповідає вибраній для його ідентифікації назві терміна. Водночас слід зазначити, що відповідне поняття зберігає свій смисл, якщо його тлумачити як явище, яке належить до систем сумативного типу. Тимчасовість

Таблиця 1

Дефініції загального поняття концепції об'єднань підприємств

Варіанти концепції	Вітчизняний	Закордонний
Дефініція поняття явища	«Господарська організація, утворена у складі двох або більше підприємств з метою координації їх виробничої, наукової та іншої діяльності для вирішення спільних та соціальних завдань» [2, с. 13].	«Являє собою тимчасове об'єднання підприємств для досягнення спільних цілей учасників, кожний з яких зберігає власну стратегічну незалежність і може планувати та реалізовувати свої стратегічні цілі» [4, с. 36].

та сумативний тип цього явища як економічної системи мікрорівня слід визначати як характерні ознаки поняття «об'єднання підприємств». На підставі висновків, отриманих під час аналізування альтернативних концепцій щодо концепції об'єднання підприємств, слід визначати положення про те, що об'єднання підприємств є окремою видовою формою у складі організаційних структур підприємництва. Отже, визначення в дефініції поняття «стратегічний альянс» вищезгаданої загальної ознаки слід кваліфікувати як певний вид логічної помилки, а саме як тавтологію. Інші сутнісні ознаки, представлені в дефініції, якщо й мають якийсь смисл, то тільки для визначення поняття окремої видової форми об'єднання підприємств, якою є стратегічний альянс.

Підбиваючи підсумки результатів аналізу двох варіантів дефініції поняття відповідного явища, можемо стверджувати, що автори обох варіантів концепції не змогли розкрити повністю його сутність.

Стосовно другого етапу дослідження відповідного явища вже як процесу слід зазначити, що у питанні встановлення виду процесу, який забезпечує появу відповідного явища та його окремих видових форм, більшість дослідників як вітчизняного, так і закордонного варіантів концепції об'єднань підприємств (альянсів) дотримується тієї ж позиції, що й їх опоненти з альтернативних концепцій. Цим процесом визначається процес інтеграції. Водночас слід відзначити, що в обох варіантах концепції об'єднань підприємств наявні дещо відмінні позиції, в яких спостерігається спроба вирішення проблеми змістовної невідповідності між окремими видовими формами та процесом інтеграції, що, на думку авторів концепцій, забезпечує їх утворення. Зокрема, це стосується тих форм, які належать до систем сумативного типу.

Перша зі згаданих позицій представлена в закордонному варіанті концепції [3; 4]. Її особливість полягає в тому, що процеси концентрації та інтеграції розмежовуються як несумісні поняття. Зокрема, автори визначають, що процес концентрації забезпечує економічний розвиток окремого уже наявного та функціонуючого підприємства завдяки залученню додаткових фінансово-економічних ресурсів, тобто створюючи та накопичуючи матеріальні та нематеріальні активи в межах цієї економічної системи мікрорівня централізованого типу. На противагу цьому, згадані дослідники визначають, що процес інтеграції, який ототожнюється з процесом об'єднання, забезпечує набуття додаткових конкурентних переваг кожному з підприємств у складі певної видової форми альянсу, який останні попередньо утворили на основі обміну правами використання уже наявних у кожного з них специфічних матеріальних і нематеріальних активів, тобто без залучення додаткових фінансово-економічних ресурсів [4, с. 36]. Теоретичним набутком цієї позиції є встановлення авторами сутнісних ознак процесу, який формує організаційні структури підприємництва, що дають змогу окремим під-

приємствам, які поступаються за рівнем конкурентоспроможності лідерам галузі, вести на рівні з останніми конкурентну боротьбу та забезпечувати повноцінно реалізацію власних економічних інтересів, використовуючи колективну (групову) форму конкуренції. Водночас онтологічним недоліком зазначеної позиції необхідно вважати ототожнення понять різних за сутністю процесів, а саме інтеграції та об'єднання. Основна причина полягає в тому, що автори не розрізняють якісно відмінних наслідків утворення нових видів економічних систем, які відрізняються за їх типом, а саме цілісні та сумативні.

Друга позиція із зазначених вище представлена у вітчизняному варіанті концепції [2]. Її особливості полягають у тому, що процес інтеграції як формоутворюючий щодо видових форм об'єднань підприємств, розглядається у взаємозв'язку з процесами спеціалізації та кооперування. При цьому процеси поглиблення спеціалізації господарюючих суб'єктів визначаються як основна причина виникнення інтеграційних процесів, що відбуваються між сучасними підприємствами. Інтеграційні процеси приводять до поглиблення процесів кооперування між ними. Відповідні процеси орієнтовані на забезпечення взаємодії перш за все між підприємствами великого та малого розмірів. Крім того, особливістю процесу інтеграції визначається те, що останній належить до процесів складного типу, тобто має окремі видові форми. Відповідні форми обумовлені функціональними сферами інтеграції великих і малих підприємств.

Не викликає заперечень положення про те, що зазначені процеси пов'язані між собою, як і всі форми процесу відтворення суспільного виробництва. Але хибним, на нашу думку, є положення щодо наявності причинно-наслідкового зв'язку між процесами спеціалізації та інтеграції як чинника утворення видових форм об'єднання підприємств. Останнє призводить до хибного тлумачення причин виникнення об'єднання підприємств як економічного явища та його видових форм. Не поглиблення спеціалізації підприємств великого та малого розміру, як наслідок, необхідність кооперування між ними, а відмінності в рівнях конкурентоспроможності у підприємств однієї галузі є головною причиною появи зазначеного явища на нинішньому історичному етапі еволюції економічної сфери буття.

На підставі оцінювання результатів теоретичного дослідження третього завершального етапу, який стосується проблеми відносин відповідного явища із зовнішнім середовищем, слід зробити такі висновки.

1) В логічній площині вивчення відповідної проблеми автори обох варіантів концепції не змогли визначити щодо «об'єднання підприємств» («альянс») поняття явища більш високого рівня узагальнення. Таким чином, у цьому аспекті проблеми вони не змогли забезпечити приріст наукового знання, а отже, залишилися на рівні наукових здобутків своїх опонентів з концепції

інтегрованих корпоративних структур. Водночас необхідно відзначити, що під час формування складного імені загального (родового) поняття концепції, на відміну від обох альтернативних концепцій, використані безвідносні поняття, а саме «об'єднання» та «підприємство» як суб'єкт і процес, у взаємодії яких виникає нове явище, позначене терміном «об'єднання підприємств»

2) У системній площині авторам цієї концепції вдалося додати до теоретичних набутоків щодо вивчення відповідного явища, отриманих у концепції інтегрованих підприємницьких структур і з урахуванням термінологічних відмінностей між зазначеними концепціями, положення, наукова новизна якого полягає у висуненні ідеї щодо необхідності змістовного розмежування понять явищ «підприємство» й «об'єднання підприємств» як окремих організаційних структур, які забезпечують процес розвитку підприємств, а також використовуються суб'єктами господарювання як окремі альтернативні організаційні способи ведення конкурентної боротьби у відмінних її формах, а саме індивідуальній і колективній (груповій). Водночас слід відзначити, що авторами концепції чітко та неповністю окреслено те, в межах яких економічних систем відповідні видові форми зазначених організаційних структур повинні та здатні забезпечувати їх учасникам або засновникам можливості набуття конкурентних переваг. Отже, на основі вищевикладеного можна констатувати, що проблема відносин відповідного явища із зовнішнім середовищем вирішена лише частково та недостатньо обґрунтовано.

Висновки. На підставі результатів проведеного аналізу концепції об'єднань підприємств зроблено такі узагальнюючі висновки.

1) Практично відсутнє обґрунтування методологічного забезпечення проведення наукового дослідження, що не дає можливості безпосередньо оцінити підстави, на базі яких авторами концепції сформульована певна сукупність теоретичних положень, що розкривають її зміст, а також встановити характер логічного відношення між поняттями, у яких зазначені положення знаходять відображення. В результаті в логічній процедурі визначення понять застосовані такі її види, як контекстуальне й аксіоматичне визначення, а в розкритті їх змісту – такий вид умовиводу, як аналогія, що методологічно не дає можливості повністю та науково обґрунтовано розкрити зміст відповідних понять досліджених явищ.

2) Під час проведення дослідження явища охоплені всі окремі структурні елементи наукового теоретичного знання, зокрема такі, як предмет, а також частково як процес і відносини із зовнішнім середовищем.

3) Зміст поняття явища об'єднань підприємств як предмета не вдалося повністю ідентифікувати як певну своєрідність, а класифікацію їх видових форм здійснено на компілятивній основі.

4) Концепцію об'єднань підприємств не можна віднести до такого типу наукової теорії, як розвинута, навпаки, з урахуванням використаних засо-

бів створення наукового знання, його представлення й інтерпретації, а також наявності в зазначеній концепції елементів квазінаукового знання її слід кваліфікувати як описову наукову теорію.

5) Доведений за підсумками емпіричних досліджень науковий факт існування нових господарських структур у сучасній економіці лише свідчить про наявність різноманіття економічних систем мікрорівня. Подальші дослідження мають бути орієнтовані на визначенні загальних та істотних ознак одиничних понять відповідних конкретних явищ та їх об'єднання в обсязі певної групи загальних понять, які слід розглядати не як сумісні (тотожні або перехресні), а як несумісні (протилежні).

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гиль О.О., Гришина Л.О., Карась П.М. Экономика та організація діяльності об'єднань підприємств: навч. посібник. Львів: Новий світ – 2000, 2009. 248 с.
2. Экономика та організація діяльності об'єднань підприємств: навч. посіб. / за заг. ред. Л.М. Чепурди. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 269 с.
3. Гаррет Б., Дюссож П. Стратегические альянсы / пер. с англ. Москва: ИНФРА-М, 2002. 332 с.
4. Какаева А.Е., Дуненкова Е.Н. Инновационный бизнес. Стратегическое управление развитием: учебное пособие. Москва: Дело, 2010. 176 с.
5. Сторова І.Т. Экономика та організація діяльності об'єднань підприємств: навч. посіб. Львів: Новий світ – 2000, 2009. 331 с.
6. Ганущак-Єфіменко Л.М., Скоморохов М.О. Концептуальні підходи до обґрунтування інтеграційних процесів суб'єктів господарювання. Актуальні проблеми економіки. 2012. № 6. С. 111–117.
7. Литвиненко Н.О. Особливості утворення груп взаємопов'язаних підприємств в Україні та управління ними. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2014. № 794. С. 37–44.

REFERENCES:

1. Hyl' O.O. Economics and organization of union of enterprises / navch. posibnyk: O.O. Hyl, L.O. Hryshyna, P.M. Karas. – Lviv: Novyi svit – 2000, 2009. – 248 p.
2. Economics and organization of union of enterprises / navch. posibnyk, pid zah. red. L.M. Chepurdy. – K.: Tsentr navchalnoi literatury, 2005. – 269 p.
3. Garret B. Strategic alliances B. Garret, P. Dyussozh; per. s angl. – M.: INFRA-M, 2002. – 332 p.
4. Kakaeva A.E. Innovative business. Strategic Development Management: uchebnoe posobie / A.E. Kakaeva, E.N. Dunenkova. – M.: Delo, 2010. – 176 p.
5. Yehorova I.T. Economics and organization of union of enterprises / navch. posibnyk: I.T. Yehorova. – Lviv: Novyi svit – 2000, 2009. – 331 p.
6. Hanushchak-lefimenko L.M. (2012). Conceptual approaches to substantiation of integration processes of business entities / L.M. Hanushchak-lefimenko, M.O. Skomorokhov // Aktualni problemy ekonomiky. 2012. no. 6. P. 111–117.
7. Lytvynenko N.O. (2014). Peculiarities of formation and management of groups of interrelated enterprises in Ukraine / N.O. Lytvynenko // Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnikha". 2014. No. 794. P. 37–44.

Bratuta O.H.*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Doctoral Student at Department of Industrial Economics and Production Organization,
Ukrainian State University of Chemical Technology*

THEORETICAL ANALYSIS OF THE CONCEPT OF THE UNION OF ENTERPRISES

The process of arising new and wide differentiation of types of organizational business structures is inherent to the modern historical stage of the evolution of the economic sphere of being. Though most of the foreign and domestic scientists are united in assessing the objective existence of specific forms of relevant economic phenomena, their positions are fundamentally different in determining their essence and content, expressed systemically in both species and generic terms. Based on this, we can conclude that now in economic science, unambiguous final results have been obtained about economic organizational structures at the level of empirical research in the form of a scientific fact. At the same time, at the level of theoretical research in relation to these phenomena, the corresponding form of scientific knowledge has not reached a completed form to be a developed theory yet but it only has a conceptual character to be a set of alternative scientific hypotheses. For example, we can name the following theoretical concepts of modern business organizational structures. There are integrated corporate structures, integrated entrepreneurial structures, and union of enterprises. The concept of the union of enterprises is the object of this article, in which the researchers put and theoretically tried to solve the problem of the emergence of new organizational structures in the modern economy for the first time.

Accents in learning this problem were placed on the following issues. There are disclosure of the essence of certain specific types of forms of the new existing business structures and their classification the establishment of processes, thanks to these structures arise the definition at a higher level of abstraction of the category of the phenomenon, into which the categories of specific forms of the relevant structures can be included. Thus, it should be noted that the authors of the concept conducted research within the framework of the first reflection and, consequently, it was methodologically incomplete. In order to solve this problem should be carried out at the level of the second research reflexion.

The goals of this research are establishing the availability within the concept of the union of enterprises of new elements of scientific knowledge, which is based on the results of the theoretical analysis obtained by its developers and founding methodological, ontological, and logical errors admitted by them. The obtained scientific results within the framework of this concept conducted in accordance the generally recognized methodological requirements of the theoretical research were evaluated from a position of determining the existence of the phenomenon as the subject, as the process, as the relations with the external environment. At the same time, the following methods of conducting a scientific study were used: a comparative analysis, historical analysis, factor analysis, system analysis, categorial analysis, generalization.

Based on the results of analysing the concept of the union of enterprises, the following general conclusions are drawn:

1. There is practically no substantiation of the methodological support for the conduct of scientific research, which makes it impossible to directly evaluate the grounds, on the basis of which the authors of the concept formulated a certain set of theoretical propositions that reveal its content, and also establish the nature of the logical relationship between the concepts, in which these provisions found a reflection.

2. While carrying out the research of the phenomenon, only certain structural elements of theoretical knowledge were covered, in particular, such as the subject and partly as a process.

3. The content of the concept of the phenomenon of integrated entrepreneurial structures, as an object, could not be identified as a specific entity, and the classification of their species forms was implemented on a compilation basis.

4. The concept of the union of enterprises cannot be attributed to the type of scientific theory as developed; on the contrary, taking into account the use of methods for creating scientific knowledge, its representation and interpretation, and the availability of quasi-scientific knowledge in this concept, it should be qualified as a descriptive scientific theory.

5. The scientific fact of the existence of new business structures in the modern economy that was proved by the results of empirical research only indicates the existence of a variety of economic systems of the micro level. Further researches should be oriented on the definition of general and essential features of individual concepts of the corresponding specific phenomena and their association in the scope of a certain group of general concepts that should be considered not as compatible (identical or cross) but as incompatible (opposite).